

Trouw - Seije Slager – 22/07/14

De presidentsverkiezingen in Indonesië werden door velen gezien als een strijd van hoop tegen corruptie, van de nieuwe tegen de oude politiek, van de 'Indonesische Obama' tegen een cynische generaal uit de entourage van Soeharto. Van Jokowi tegen Prabowo.

Toch was het uitgerekend die generaal van de oude stempel, Prabowo Subianto, die de verkiezingsstrijd een bizarre ontknoping bezorgde door zich vandaag, een paar uur voor de bekendmaking van de uitslag ineens terug te trekken als kandidaat. Omdat er gerommeld zou zijn met de uitslagen, zo beweerde hij.

Die beschuldiging is opmerkelijk uit de mond van iemand die in alles verweven is met het corrupte oude regime van Soeharto, de dictator die in 1998 werd verdreven. Hij was diens schoonzoon, en wordt medeverantwoordelijk gehouden voor grove schendingen van de mensenrechten in Oost-Timor.

Waarschijnlijker is dus dat het hem definitief duidelijk werd hij zou gaan verliezen van nieuwkomer Joko Widodo - afgekort Jokowi. Die werd even later inderdaad tot winnaar uitgeroepen. Tekenend was dat de beoogde vice-president van Prabowo zich wel gewoon neerlegde bij de uitslag.

Populisme

Toen Jokowi zichzelf in april kandidaat stelde voor het presidentschap, gold hij als de gedoodverfde winnaar. Hij was een frisse kandidaat van buiten de politieke kliek uit Jakarta. Hij werd in 1961 geboren in een familie uit de middenklasse, bestierde een meubelfabriek, en rolde in 2005 in een politieke carrière als de eerste direct verkozen burgemeester van de Javaanse stad Solo.

Daar viel hij op door zijn onconventionele, populistische stijl. Hij bracht verrassingsbezoeken aan allerlei gewone mensen - ook buiten het zicht van de camera's - en kwam bij veel Indonesiërs zelf ook over als een 'gewoon mens', geen elitaire politicus.

Met succes wist hij het vermolmd overheidsapparaat te moderniseren, en hervormingen door te voeren, terwijl hij het imago van een niet te corrumperen, 'cleane' politicus bleef houden. Zijn successen brachten hem in 2012 naar de hoofdstad Jakarta, waar hij ook de harten van de bevolking en het gouverneurschap wist te winnen.

Toch is het uiteindelijk nog best een krappe race geworden - Jokowi won met 53 procent van de stemmen. Veel van zijn fans vragen zich dan ook af of hij wel zal overleven in de slangenkuil van de landelijke politiek.

Zijn eerste voorproefje van de machtsspelletjes die daar gespeeld worden kreeg hij al tijdens de verkiezingsstrijd, toen er in allerlei media een campagne hitam, een 'zwarte campagne' tegen hem gevoerd werd. Een van de ernstigste beschuldigingen tegen de 'Indonesische Obama' was dat hij in het geheim geen moslim maar christen zou zijn - een opvallende omkering van de beschuldigingen waar de Amerikaanse Obama zich tegen moest verweren.

Jokowi's campagneteam bleek niet goed opgewassen tegen de laster, waardoor zijn comfortabele voorsprong in de peilingen bijna helemaal wegsmolt.

Een andere factor die zijn presidentsschap bij voorbaat al zal bemoeilijken is de matige uitslag die zijn partij, de PDI-P, onlangs behaalde bij de parlementsverkiezingen. Met 19 procent van de stemmen werd die weliswaar de grootste, maar het is bepaald niet zo dat Jokowi op een comfortabele meerderheid in het parlement zal kunnen leunen.

Ego's

En ook in zijn eigen partij kan hij niet op onvoorwaardelijke steun rekenen. De *grand old lady* van de PDI-P, oud-president Megawati Soekarnoputri, vond het onlangs nog nodig om haar eigen presidentskandidaat te vernederen door er publiekelijk op te wijzen dat hij zich niet moest verbeelden dat hij meer was dan een partijfunctionaris.

Die voelt zich in haar ego bedreigd, was de teneur van veel reacties, maar het geeft maar aan in welke omgeving Jokowi zich nu bevindt.

Het roept de vergelijking op met oud-president Abdurrahman Wahid, die in 1999 aan de macht kwam als eerste democratisch gekozen president na Soeharto. De voorman van de grote moslimbeweging NU gold vooraf als de gedroomde kandidaat van veel democratie-activisten. Maar hij bakkeleide zichzelf al snel muurvast in de Jakartaanse incrowd, en werd na anderhalf jaar alweer afgezet. Wahid was oud en bijna blind, toen hij president werd.

Jokowi maakt een veel energiekere indruk. Die energie zal hij ook nodig hebben. Er is veel geschreven over het effect dat zijn leiderschap op burgerbewegingen in de rest van Zuidoost-Azië kan hebben. Maar hij kan ook verdwijnen in de politieke loopgraven van zijn eigen hoofdstad, een beetje zoals met de echte Obama ook gebeurd is.